(ख) मनु-मत्स्याख्यानस्य दार्शनिकमहत्त्वं लिखत । 6

अथवा

मनु-मत्स्याख्यानस्य सृष्टिदृशा महत्त्वं लिखत ।

Roll No. .... **Total Pages : 04**

MDQ/D-23 6607

BRAHMANASAHITYAM

SKT-SC-303-A

Group-A (Veda)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 80

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. निम्नलिखितप्रश्नानां संक्षिप्तोत्तरं लिखत – **4×4=16**

(क) ऐतरेय ब्राह्मणस्य चतुस्त्रिंशोऽध्यायदृशा क्षत्रियस्य यज्ञप्राप्तिं लिखत ।

(ख) ऐतरेयब्राह्मणस्य पंचत्रिंशोऽध्ययाये प्रतिपादितं रामस्यवृतान्त लिखत ।

(ग) शतपथब्राह्मणस्य चरकसौत्रामणि निरूपणे त्रैथात्वीष्टेः कोऽभिप्रायः ?

(घ) शतपथ-ब्राह्मणस्य मनुमत्स्याख्यानदृशा मत्स्येन औधात् मनुरक्षणं लिखत ।

2. अधस्तनेषु प्रकरण**द्वय**स्य पारम्परिकरित्या संस्कृतेन व्याख्या कार्या– **2×8=16**

(क) ताभ्यो यक्ष उद्क्रामत तं ब्रह्मक्षत्रे अन्वैतां, यान्येव ब्रह्मण आयुधानि तैब्रह्मान्वैद्यानि क्षत्त्रस्य तैः क्षत्त्रमेतानि वै ब्रह्मण आयुधानि यद्यज्ञायुधान्यथैतानि क्षत्त्रस्याऽऽयुधानि यदश्वरथः कवच इषुधन्व ।

(ख) तस्य ह न काचन रिष्टिर्भवति, देवेन सविता प्रसूतस्योत्तरोत्तरिणीं ह श्रियामश्नुतेऽश्नुते ह प्रजानामैश्वर्यमाधिपत्यं च एवमुपस्थाय याचित्वा देवयजनमध्यवसाय दीक्षते क्षत्रियः सन् ।

Created by Universal Document Converter

(ग) तस्य ह नाग्निस्तेज आदत्ते, न गायत्री वीर्यं, न त्रिवृत्स्तोम आयुर्न ब्राह्मणा ब्रह्म यशस्कीर्ति, य एवमेतामाहुतिं हुत्वाऽऽहवनीयमुपस्थायोदवस्पति क्षत्रियः सन् ।

3. (क) अधोलिखितेषु प्रकरण**द्वय**स्य पारम्परिकरीत्या व्याख्या कार्या– **2×5=10**

(i) अथास्यैष स्वो भक्षो न्यग्रोधस्यावरोधाश्च फलानि चौदुम्बराण्याश्वत्थानि प्लाक्षाव्यभिषुणुयान्तानि मक्षयेत, सोऽस्य स्वो भक्षः ।

(ii) क्षत्रे ह वै स आत्मनि क्षत्रं वनस्पतीनां प्रतिष्ठापयति, न्यग्रोध इवावरोधैर्भूम्यां प्रति राष्ट्रे तिष्ठत्युग्रे हास्य राष्ट्रमव्यथ्यं भवति य एवमेतं भक्षं भक्षयति क्षत्रियो यजमानः ।

(iii) शिवो ह वा अस्मा एषः वानस्पत्यः, शिवेन मनसा भक्षितो भवत्युग्रं हास्य राष्ट्रमव्यथ्यं भवति, य एवमेतं भक्षं भक्षयति क्षत्तित्यो यजमानः ।

(ख) ऐतरेयब्राह्मणदृशा राजन्य यजमानस्य भक्षाभक्षविचारो लेखनीयः।**6**

अथवा

क्षत्रियस्योपादेयं भक्षमुल्लिख्य, तस्य लाभो लिखत ।

4. अधोलिखितेषु प्रकरण**द्वय**स्य पारम्परिकरीत्या व्याख्या कर्त्तव्या– **2×8=16**

(क) अथ यदन्यस्माऽअशनायास । ततस्तित्तिरिः समभत्तस्मात्स विश्वरूपतमऽइव सन्त्येव घृतस्तोका इव त्वन्मधुस्तोकाऽइव त्वत्पर्णेष्वाश्चुतिताऽएवं रूपमिव हि स तेनाशनमावयत् ।

(ख) तद्यदेतया राजसूययाजी यजते । सर्वान्वाऽएष यज्ञक्रतूनवरुन्द्धे सर्वाऽइष्टीरपि दर्विहोमान्यो राजसूयेन यजते देवसृष्टो वाऽएषेष्टिर्यत्सौत्रामण्यनया मेऽपीष्टमसदनयाऽपि सूयऽपि तस्माद्वाएतया राजसूययाजी यजते ।

(ग) अथो ये दीर्घसत्रगासीरन् । संवत्सरं वा भूयो वा तेषां हाप्युदवसानीया स्यात्सर्वं वै तेषामाप्तं भवति सर्वं जितं ये दीर्घसत्रमासते संवत्सरं वा भूयो सर्वमेषा तस्मायु ह तेषामप्युदवसानीयास्यात् ।

5. (क) अधोलिखितेषु प्रकरण**द्वय**स्य पारम्परिकरीत्या व्याख्या करणीय– **2×5=10**

(i) यावद् वै क्षुल्लका भवामः; बह्वी वै नस्तावन्नाष्ट्रा भवति उत मत्स्यं एवमत्स्यं गिलति; कुम्भ्यांमाग्रे बिभरासि । स यदा तामतिवर्द्धै, अथ कर्षू खात्वा तस्यां मा बिभरासि । स यदा तामतिवर्द्धै, अथ मा समुद्रमभ्यवहरासि । तर्हि वा अतिनाष्ट्रो भवितास्मि ।

(ii) एषा वा आशीः । जावेयम्, प्रजा मे स्यात् श्रियं गच्छेयम् इति । तद्यत्पशुनामशास्तेतच्छ्रियमशास्तेश्रीर्हिपशवः । तदेताभ्यामेवैतदाशीर्भ्यां सर्वमाप्तं। तस्माद् वा एते अत्र द्वे आशिषै क्रियेते ।

(iii) अथ ते पवित्रे प्रस्तरेऽपिसृजति । यजमानो वै प्रस्तरः, प्राणोदानौ पवित्रे यजमाने तत् प्राणोदानौ दधाति । तस्मात्ते पवित्रे प्रस्तरेऽपिसृजति ।

Created by Universal Document Converter